

Секція 5: Теорія і практика соціальної роботи

Роєнко С. О.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

факультету соціальної та психологічної освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

**ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ
З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Реалії сьогодення вимагають від випускника вищого навчального закладу фахової підготовки, швидкої адаптації до умов праці, вміння адекватно реагувати на професійні виклики, сформованості духовно-моральних та професійних якостей.

Підготовка студентів реалізується через лекційні, лабораторні та практичні заняття, тренінгові заняття, участь у різноманітних заходах, залучення студентів до організації та проведення різноманітних акцій. Вагомий потенціал для того, щоб пов'язати навчальний процес з реаліями сьогодення, мають практики.

Проблема практичної підготовки студентів стали предметом дослідження науковців різних спеціальностей. Зокрема Т. Веретенко на основі аналізу результатів моніторингу якості надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та проведеного дослідження щодо рівня підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності дійшла висновку, що «ситуація з організацією практичної підготовки у вищих навчальних закладах вимагає суттєвого покращення» [1].

На особливостях здійснення практичної підготовки студентів, які здобувають спеціальність «Соціальна педагогіка», акцентовано увагу в навчальному посібнику Н. Тверезовської та Л. Сатановської «Практика студентів у соціальних установах України» (2013) [5]. Дослідження базується на аналізі зарубіжного досвіду підготовки фахівців соціальної сфери та пропонуються шляхи його використання в умовах України. Зацікавленість викликає розділ, присвячений змісту навчальних практик. Особливості організації різних видів практики розкрито в працях Н. Ларіонової «Організація навчальних практик студентів I курсу спеціальностей «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота» (2005) [2], І. Савельчук, Т. Коленіченко «Виробнича практика бакалаврів за спеціальністю «Соціальна робота»: щоденник студента-практиканта. Практикум» (2015) та ін. [4].

Практика як обов'язкова компонента професійного становлення майбутніх спеціалістів посідає одне з центральних місць у системі підготовки соціальних працівників.

Відповідно до рекомендації Європейського простору вищої освіти при плануванні всіх видів практичної підготовки (навчальні та виробничі практики) загальний обсяг кредитів, виділених на практичну підготовку, має складати не менше 10% від загальної кількості кредитів за програмою підготовки.

Відповідно до цієї вимоги на практичну підготовку студентів факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, які здобувають освітній ступінь «бакалавр» за спеціальністю «Соціальна робота», передбачено не менше 24 кредитів, із врахуванням збільшення кількості практики як складових фахових курсів [4, с. 61]. Практична підготовка за освітньо-професійною програмою «магістр» складає не менше 10% від загального

обсягу програми магістерського рівня освіти [4, с. 63]. На 1 тиждень практики відводиться 1,5 кредити.

Базами практики виступають заклади, які в повному обсязі забезпечують умови для виконання завдань практики. Такими в м. Умань є: комунальний заклад «Обласний міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей у м. Умані» Черкаської обласної ради, комунальний заклад «Уманський навчально-реабілітаційний центр Черкаської обласної ради», Центр соціальної реабілітації дітей з інвалідністю «Пролісок» управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, Відділ у справах сім'ї та молоді Уманської міської ради, Служба у справах дітей Уманської міської ради, Уманський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Служба у справах дітей Уманської районної державної адміністрації, територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Уманського району, дитячий табір в ТК «Буковель» (м. Яремче, Івано-Франківська обл.). Також студенти мають можливість самостійно пропонувати заклади для проходження практики.

Взаємодія з вище зазначеними установами здійснюється на підставі попередньо підписаних угод на проведення практик студентів.

Часові терміни проходження різних видів практики визначаються графіками освітнього процесу, при складанні яких враховуються специфіка роботи баз практики.

Зміст кожного виду практики визначається навчальною/робочою програмою практики, завдання якої спрямовані на формування професійно-практичних навичок необхідних для майбутньої професійної діяльності студентів. При укладанні програм практики реалізується принцип послідовності через ускладнення завдань практики, що

забезпечує поступове входження студента в реальне середовище майбутньої професійної діяльності.

Під час навчання в університеті студенти проходять з відривом від навчання навчальні та виробничі практики.

Значний вплив на формування уявлення студентів, які навчаються за спеціальністю: Соціальна робота, про сфери їх майбутньої професійної діяльності має навчальна: ознайомча практика. Її проведення організовується за пілотним принципом, тобто протягом двох тижнів, що відводяться на практику, студенти ознайомлюються з основними напрямками роботи різних типів установ соціальної сфери та визначають особливості професійної діяльності спеціалістів різного профілю, які працюють в них.

Літня практика, яку студенти проходять на другому курсі, зорієнтована на здійснення оздоровчої, соціально-виховної, просвітницької та дозвілєвої діяльності з дітьми та молоддю в умовах тимчасового колективу.

Максимальне наближення студентів до реальних умов майбутньої практичної діяльності відбувається під час проходження навчальної: професійно-орієнтованої практики (3 курс). Завдання практики спрямовані на вивчення особливостей роботи соціального закладу та формування професійних та особистісних якостей студента-практиканта. Під час практики студенти вивчають організаційну структуру бази практики, законодавчо-нормативні документи, знайомляться з вимогами до ведення ділової документації, прослідковують алгоритм надання послуг, під керівництвом фахівця закладу залучаються до виконання різних видів робіт.

Широкі можливості для перевірки теоретичних знань та сформованості професійних вмінь та навичок має виробнича практика (4 курс). Під час її проходження студенти-практиканти набувають досвід

проведення досліджень і практичної соціальної роботи з різними категоріями населення та в різних галузях соціальної роботи.

Таким чином, протягом навчання в університеті студенти проходять кілька видів практик, які взаємопов'язані між собою. Завдання з кожним видом практики ускладнюються, збільшується кількість таких, що вимагають від студента самостійності при вирішенні актуальних питань практичної діяльності. Такий підхід до організації та проведення практик сприяє формуванню готовності майбутніх фахівців до здійснення професійної діяльності в сфері соціальної роботи.

Література:

1. Веретенко Т. Г. Практична компонента професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс] / Т. Г. Веретенко. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua>
 2. Ларіонова Н. Організація навчальних практик студентів I курсу спеціальностей «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота» / Н. Ларіонова // Соціальна педагогіка : теорія і практика. – Луганськ : Луганський національний педагогічний університет ім. Тараса Шевченка. – 2005. – № 2. – С. 64–70.
 3. Методичні рекомендації з розробки освітньо-професійних і освітньо-наукових програм та навчальних планів першого і другого рівнів вищої школи / Укл. А. М. Гедзик, Г. М. Павленко, Л. М. Мельник. – Умань. : УДПУ імені Павла Тичини. – 2016. – 70 с.
 4. Савельчук, І. Б., Коленіченко, Т. І. Виробнича практика бакалаврів за спеціальністю «Соціальна робота» : щоденник студента-практиканта. Практикум / І. Б. Савельчук, Т. І. Коленіченко. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 72 с.
 5. Тверезовська Н. Т. Практика студентів у соціальних установах України [текст] : навч. посіб. / Н. Т. Тверезовська, Л. А. Сатановська. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 378 с.
-